

Minister
Spraw Zagranicznych
SM. 2113. 208. 2013/6

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 12. 08. 13
nr. 7181 podpis. [signature]

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 09. 08. 2013 r.
nr. 382 podpis. M. Poteć

Warszawa, dnia 8 sierpnia 2013 r.

Pan Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Stanisława Gogacza (pismo nr BPS/043-35-1458/13 z dnia 27 czerwca br.) złożone podczas 35. posiedzenia Senatu RP, uprzejmie informuję, że:

W latach 2007-2012 MSZ kontrolowało realizację postanowień umów dwustronnych, w tym w szczególności zapisów traktatowych dotyczących grup i mniejszości polskiej za granicą, również w ramach dostępnych procedur międzynarodowych funkcjonujących w ONZ, Radzie Europy i OBWE. W ramach tzw. Powszechnego Przeglądu Okresowego RP sformułowano m.in. listę zarzutów wobec Litwy ws. braku realizacji postanowień umowy dotyczącej polskiej mniejszości.

Sprawy mniejszości stanowiły ważny element w dialogu z Białorusią. Działania MSZ przyczyniły się do spokojnego - bez przeszkód ze strony władz białoruskich - przeprowadzenia w listopadzie 2012 r. kolejnego zjazdu zdelegalizowanego Związku Polaków na Białorusi. W 2012 r. udało się także uzyskać umorzenie sprawy karnej za „zniesławienie Prezydenta RB” w publikacjach medialnych przeciwko Andrzejowi Poczobutowi, byłemu Przewodniczącemu Rady Naczelnej ZPB. MSZ dokłada wszelkich starań, aby jak najszybciej zawarte zostało nowe polsko-białoruskie porozumienie o współpracy w dziedzinie oświaty i szkolnictwa wyższego, umożliwiające m.in. pracę na Białorusi nauczycieli z RP.

Z kolei na Ukrainie udało się przełamać impas w kilkunastoletnich staraniach władz polskich o przydzielenie nieruchomości na Dom Polski we Lwowie. Obecnie do uregulowania pozostały formalności prawne i czynności adaptacyjne budynku. W maju br. w Iwano-Frankowsku otwarte zostało Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego. MSZ wspiera finansowo jego działalność.

Intensywne rozmowy na temat mniejszości polskiej prowadzono z rządem Republiki Litewskiej. Dotyczyły one głównie polskiej oświaty na Litwie, w związku z nowelizacją ustawy oświatowej w marcu 2011 r. W celu skuteczniejszego wsparcia dla edukacji polskiej, w 2011 r. MSZ dziesięciokrotnie zwiększyło środki na ten cel (z ok. 200 tys. do ponad 2 mln PLN).

Działania w obszarze tematyki polonijnej na terenie Niemiec koncentrowały się wokół odpowiedniej implementacji postanowień Wspólnego Oświadczenia Okrągłego Stołu. W tym celu powołano Zespół Monitorujący. Uruchromiono też Biuro Polonii i portal internetowy (www.poloniamiva.eu). W strukturach MSW RFN powstało stanowisko ds. współpracy z Polonią, a na szczeblu krajów związkowych ustanowiono jego odpowiedniki.

W innych państwach prowadzone były kompleksowe działania na rzecz społeczności polskich, przykładowo:

- Czechy – przyznawanie przez Konsula Generalnego RP w Ostrawie nagrody dla przedstawicieli mniejszości polskiej, wyróżniających się w działalności kulturalnej; promowanie najbardziej przedsiębiorczych podmiotów polonijnych na lokalnym rynku;
- Rumunia – prowadzenie corocznego cyklu imprez kulturalnych „Dni Polskie”; wspieranie szkoleń metodycznych dla nauczycieli; współpraca przy rekrutacji na studia w Polsce;
- Słowacja – dofinansowanie szkół polonijnych w Trenczynie i Nitrze;

- Węgry – wspieranie polskich samorządów mniejszościowych, w ramach których istnieją m.in. możliwości tworzenia placówek oświatowych, wydawania mediów drukowanych i elektronicznych, pielęgnowania kultury i tradycji.

W państwach Europy Zachodniej do podnoszenia prestiżu społeczności polskich przyczyniało się szereg imprez kulturalnych i działań aktywizujących, np. wybory „Polaka Roku”, propagujące sukcesy odnoszone przez Polaków na obczyźnie.

W Ameryce Północnej dużym zainteresowaniem odbiorców oraz mediów cieszyły się konferencje inicjatywy „Quo Vadis”, grupującej głównie młodych wykształconych Amerykanów polskiego pochodzenia. W 2012 r. MSZ zainicjowało długofalowy projekt pt. „Udział Polonii w działaniach lobbingsowych Polski na terenie Ameryki Pn”.

W celu większej aktywizacji środowisk polonijnych i przybliżenia partnerskiego modelu współpracy, MSZ podjęło decyzję o powołaniu przy placówkach tzw. rad polonijnych. Do końca 2012 r. powołane zostały 22 rady.

Odnośnie problematyki powrotów Polaków z zagranicy, MSZ i polskie placówki konsularne – zgodnie z zakresem kompetencji – przekazują przede wszystkim informacje na temat formalności, których należy dopełnić w związku z wyjazdem z danego kraju. Bardziej kompleksową pomocą powracającym z zagranicy zajmuje się - zgodnie z właściwością - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, które stworzyło w tym celu internetowy portal informacyjny www.powroty.zielonialinia.gov.pl oraz infolinię telefoniczną.

Z uwagi na swobodny przepływ pracowników w ramach UE, MSZ nie dysponuje precyzyjnymi danymi na temat liczby osób wyjeżdżających i powracających. Zauważalny jest proces przekształcania się charakteru polskiej migracji zarobkowej z okresowej w stałą. Z drugiej strony, w dalszym ciągu funkcjonuje grupa osób „mobilnych”, które spędzają część roku w kraju, a część zagranicą. O stabilizacji pobytów polskich migrantów zarobkowych świadczy również stały wzrost liczby czynności konsularnych (zwłaszcza paszportowych), wykonywanych przez polskie urzędy konsularne. Informacje dotyczące skali przemieszczeń polskich pracowników migrujących w ramach obszaru unijnego i EOG znajdują się w opublikowanym przez MSZ *Raporcie o sytuacji Polonii i Polaków za granicą* (wyd. z 2009 i 2012 r.). Oficjalne polskie dane szacunkowe na temat liczby obywateli polskich przebywających czasowo (powyżej 3 miesięcy) w państwach UE/EOG, niezależnie od celu pobytu, podaje GUS; wynoszą one na koniec 2011 roku – 2,06 mln Polaków (z tego ok. 73% w związku z pracą). W państwach UE przebywało 1,67 mln osób.

Urzędy konsularne RP wciąż odnotowują zwiększone zainteresowanie repatriacją do Polski, przy czym szczególnie dotyczy to Kazachstanu (ok. 95% wszystkich spraw).

Działalność polskich przedstawicielstw dyplomatyczno-konsularnych w zakresie promocji Polski jest skierowana przede wszystkim do społeczności krajów ich akredytacji. Niemniej imprezy z dziedziny dyplomacji publicznej są zawsze otwarte również dla Polonii. Zadania w tym zakresie realizuje blisko 160 placówek, w tym 23 Instytuty Polskie. Za ich pośrednictwem, co roku MSZ realizuje średnio 5000 przedsięwzięć o charakterze promocyjnym. W latach 2007-2012 zrealizowano ponad 20 tys. projektów. Przykładowo:

- W Niemczech warto wspomnieć o cieszącej się ogromnym zainteresowaniem środowisk lokalnych oraz polonijnych wystawie „Obok. Polska - Niemcy. 1000 lat historii w sztuce”.
- W Wielkiej Brytanii organizowany jest co roku przez Instytut Kultury Polskiej w Londynie Festiwal Filmów Polskich KINOTEKA (prezentacja najnowszych osiągnięć polskiego kina), popularny zarówno wśród Brytyjczyków jak i mieszkających tam Polaków.
- W Stanach Zjednoczonych zorganizowano kampanie promocji polskich filmów: „1920 Bitwa Warszawska” oraz „W ciemności”, przygotowywane przy współpracy z miejscowym stowarzyszeniem The Society for Arts.
- Na Białorusi realizacja zadań kulturalnych i edukacyjnych jest utrudniona z uwagi na sytuację społeczno-polityczną tego kraju i traktowanie przez miejscowe władze każdego niemal przedsięwzięcia realizowanego przez polskie placówki jako działania politycznego. Pomimo to, MSZ koordynuje pomoc o charakterze promocyjnym w ramach specjalistycznego Programu

Polskiej Pomocy Zagranicznej. Największe projekty w tej formule w ostatnich kilku latach to: TV Bielsat, Radio „Racja” oraz Europejskie Radio dla Białorusi.

- Na Ukrainie w ciągu ostatnich 5 lat polskie placówki konsularne zrealizowały ponad 200 wydarzeń artystycznych na rzecz miejscowych Polaków. Liczące się projekty artystyczne były realizowane m.in. w ramach obchodów Roku Chopina (2010) i Roku Czesława Miłosza (2011).

Przy dużym wsparciu polskich placówek dyplomatycznych w ostatnich latach doszło do utworzenia studiów polonistycznych na Wydziale Sławistyki Państwowego Uniwersytetu Ilji, lektoratu w Państwowym Uniwersytecie im. I. Javakhashvili w Tbilisi, lektoratu języka polskiego w Uniwersytecie Jordańskim, Katedry Cypriana Norwida na Uniwersytecie w Brasílii oraz Polskiego Centrum Kulturalno-Edukacyjnego w Euroazjatyckim Uniwersytecie Narodowym im. L. N. Gumilowa w Astanie. Dzięki zaangażowaniu Ambasady RP w Paryżu władze Sorbony (Paris IV) utrzymały dwa stanowiska profesorskie zagrożone likwidacją po przejściu wykładowców na emeryturę. W USA zebrano 3 miliony USD niezbędne do utworzenia Katedry Polskiej na Uniwersytecie Columbia. Ważnym zadaniem IP w Wilnie jest wspieranie wileńskich polonistyk, zwłaszcza po wprowadzeniu reformy szkolnictwa wyższego oraz wspieranie lektoratu języka polskiego na Uniwersytecie Witolda Wielkiego w Kownie. W ramach sławistyk w większych miastach Wielkiej Brytanii działają polskie lektoraty (np. w University College of London, a także w Glasgow oraz w Cambridge). Na uwagę zasługują starania Ambasady RP w Niemczech, zmierzające do stworzenia centrum wiedzy o Polsce na prestiżowych niemieckich uczelniach. W 2012 r. udało się powołać Centrum Studiów Polonoznawczych w Halle-Wittenberdze i w Jenie.

Na działalność w zakresie dyplomacji publicznej, w tym na promocję Polski, w latach 2007-2012 MSZ dysponowało środkami w następującej wysokości: 2007 r. – 17 108 800 PLN; 2008 r. – 24 711 000 PLN; 2009 r. – 31 923 260 PLN; 2010 r. – 34 226 803 PLN; 2011 r. – 36 039 885 PLN; 2012 r. – 32 328 023 PLN (wzrost środków w latach 2010 i 2011 nastąpił w związku z objęciem przez Polskę prezydencji w Radzie UE).

Wymiernym rezultatem działań związanych z promocją Polski w latach 2007-2012 były pozytywnie przedstawiające nasz kraj artykuły prasowe i internetowe oraz programy telewizyjne, co przyczynia się także do likwidowania funkcjonujących w wielu krajach stereotypów. Dzięki zaangażowaniu MSZ, w kampaniach promujących Polskę w związku z prezydencją w Radzie UE w 2011 r. i EURO 2012 zaprezentowaliśmy światu wizerunek Polski jako kraju o bogatej i skomplikowanej historii, który szybko się modernizuje i rozwija. Szczególnie cennym narzędziem przełamywania stereotypowych opinii o naszym kraju są organizowane wizyty studyjne m.in. dla dziennikarzy (przedstawicieli środowisk opiniotwórczych). W latach 2007-2012 MSZ zorganizowało ich 876 dla 4562 uczestników.

Z wyrazami szacunku,

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Podsekretarz Stanu
Henryka Mościcka-Dendys